

М.Г.Ступак,

Чернівецький торговельно-економічний інститут КНТЕУ,
м. Чернівці

ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДУ ПРОЕКТІВ НА ЗАНЯТТЯХ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ДЛЯ ПЕРЕПІДГОТОВКИ УПРАВЛІНСЬКИХ КАДРІВ У СФЕРІ ПІДПРИЄМНИЦТВА

У статті розглядаються дидактичні можливості та ефективність використання методу проектів на заняттях з іноземної мови для перепідготовки управлінських кадрів у сфері підприємництва. Автор детально описує основні теоретичні аспекти застосування проектних технологій та доводить їх актуальність і доцільність використання.

The article deals with the didactic possibilities and the efficiency of the project method application at foreign language classes for managerial staff retraining in the field of entrepreneurship. The author gives a detailed description of major theoretical aspects in project technologies application and proves their actuality and feasibility.

Серед пріоритетних напрямів державної політики в контексті інтеграції вітчизняної вищої освіти до європейського та світового освітнього простору визначаються проблеми підвищення якості освіти, модернізації її змісту та форм організації навчально-виховного процесу, а також впровадження освітніх інновацій та інформаційних технологій. Поступово на зміну традиційній системі навчання приходить особистісно-орієнтоване, а традиційні методи замінюються інноваційними.

У період переходу до особистісно-орієнтованого навчання у ВНЗ пріоритет чітко визначається за навчанням, що є самостійним, особистісно-значущим і при цьому дуже дійовим джерелом пізнання та розвитку особистості.

Актуальним завданням для сучасної педагогіки є пошук шляхів формування у студентів певних компетенцій, які є кінцевим результатом навчального процесу. З цією метою ВНЗ України намагаються використовувати весь діапазон інноваційних технологій навчання.

Серед різноманітних напрямів сучасних інноваційних технологій, які використовуються в навчальному процесі, найбільш ефективними є:

- ü навчання у співпраці;
- ü метод проектів;
- ü різнорівневе навчання;
- ü «портфель студента»;
- ü індивідуальний та диференційний підхід до навчання.

Ці технології відносяться до особистісно-орієнтованих

педагогічних технологій, що мають забезпечувати особистісний і професійний розвиток та саморозвиток студента, його професійну і соціальну мобільність, конкурентоспроможність на ринку праці, адаптаційну гнучкість [2, с.26].

У нашій статті ми зупинимося на методі проектів, який розглядається в працях Г.Ващенко, Дж.Дьюї, В.Кузнецова, Ю.Триуса, Т.Хатчинсона та ін. Ці джерела містять теоретичне обґрунтування ефективності проектної роботи, класифікацію різноманітних проектів, вимоги до їхнього використання, основні етапи і зміст проектної роботи тощо. Проте дидактичні особливості використання проектної методики викладання іноземних мов недостатньою мірою висвітлено у психолого-педагогічній літературі, хоча розробка і презентація проектів на заняттях з іноземної мови, на нашу думку, надають можливість особистості повною мірою розвинути певні ключові компетенції фахівця.

Метою статті є виявлення дидактичних можливостей та ефективності використання методу проектів на заняттях з іноземної мови для перепідготовки управлінських кадрів у сфері підприємництва. Ми спробуємо розкрити основні теоретичні аспекти застосування проектних технологій та показати їх актуальність і доцільність використання.

Метод проектів можна розглядати як сукупність різноманітних прийомів, операцій, спрямованих на досягнення дидактичної мети через детальну розробку певної проблеми, яка повинна завершитися реальним, практичним результатом, оформленим тим або іншим способом. Метод проектів завжди спрямовується на індивідуальну або групову самостійну роботу студентів, яку вони виконують упродовж певного періоду часу. В проектній методиці завжди передбачається розв'язання конкретної проблемної ситуації, що, з одного боку, вимагає застосування комплексної сукупності методів і засобів навчання, а з іншого, – узагальнення знань, умінь і навичок із різних галузей науки і техніки [5, 7].

Як зазначає Ю.Триус [6, с.211], застосування проектного навчання є необхідним і доцільним із таких причин:

Ї навчальний процес вбудовується в логіку діяльності, що має особистісну значущість для студента і підвищує його мотивацію (особистісно-орієнтований підхід до навчання);

Ї комплексний підхід до розробки навчальних проектів сприяє збалансованому фізичному і розумовому розвитку студента

(розвивальне навчання);

Ї глибоке, осмислене засвоєння базових знань забезпечується завдяки їх універсальному використанню в різних ситуаціях, передбачених роботою над проектом (фундаменталізація навчання);

Ї сприяє розвитку творчого потенціалу студентів (гуманізація навчання);

Ї залучення до роботи над проектами студентів із недостатнім рівнем знань позитивно впливає на їх розвиток і ставлення до навчання (мотивація навчання).

Метод проектів допомагає виправити певні недоліки навчального процесу. Це передусім:

Ї недостатність практичної спрямованості навчального процесу стосовно зростаючої потреби розвитку базових компетенцій студентів;

Ї домінування вербально-репродуктивної форми навчання над потребою в реалізації творчого потенціалу особистості в життєвій перспективі.

Проектний метод у компетентнісно-спрямованій освіті є інструментом, який створює унікальні передумови для розвитку ключових компетенцій і самостійності студента в осягненні нового, стимулюючи його природну допитливість і творчий потенціал [3, с.238].

Серед ключових компетенцій окреслимо такі:

1) комунікативна компетенція, тобто система внутрішніх ресурсів, необхідних для формування комунікативних навичок у певних ситуаціях міжособистісної взаємодії [1, с.4];

2) соціальна компетенція, яка полягає в здатності брати на себе відповідальність і спільно приймати рішення;

3) дослідницька компетенція, тобто здатність до аналізу та синтезу інформації, вміння організовувати і планувати власну наукову діяльність, здатність застосовувати знання на практиці, спроможність адаптуватися до нових ситуацій та умов навчання й генерувати нові ідеї.

Метод проектів доцільно використовувати для професійного навчання, оскільки він «дарує відчуття успіху від результатів власної роботи» [4, с.24].

В основу проектної системи навчання покладено розвиток пізнавальних і творчих навичок студентів, вміння самостійно

здобувати знання, критично мислити, орієнтуватися в інформаційному просторі.

Особливо позитивні результати використання методу проектів спостерігаються на заняттях з іноземної мови для перепідготовки управлінських кадрів у сфері підприємництва.

Найважливішими факторами, які сприяють формуванню внутрішнього мотиву мовної діяльності студентів під час розробки проектів, є:

- зв'язок ідеї проекту з реальним життям;
- зацікавленість студентів у виконанні проекту;
- провідна роль консультативно-координуючої функції викладача.

Проектні технології реалізуються за чітким алгоритмом і складаються з етапів підготовки, планування, дослідження й одержання результатів, складання звіту, презентації та обговорення результатів і процесу розробки проекту.

Пропонуємо розглянути план, який допоможе студентам під час розробки будь-якого проекту на заняттях з іноземної мови (табл. 1).

Ефективність застосування методу проектів на заняттях з іноземної мови для перепідготовки управлінських кадрів у сфері підприємництва може бути визначена за такими основними критеріями:

- 1) рівень самостійного засвоєння мовної, мовленнєвої та професійно спрямованої інформації;
- 2) рівень сформованості комунікативної, соціальної, дослідницької та інформаційної компетентності;
- 3) рівень використання набутих знань, умінь і компетенцій у процесі вирішення професійних завдань;
- 4) ступінь зацікавленості до вивчення іноземної мови;
- 5) рівень загальної мотивації навчання.

Таблиця 1

План розробки проектів на заняттях з іноземної мови

Етапи	Зміст роботи	Робота студентів	Робота викладача
Підготовчий: - мотивація; - визначення мети; - планування.	- визначення теми; - аналіз проблеми; - конкретизація цілей кінцевого результату; - вибір робочих груп, розподіл ролей у команді; - визначення джерел	- деталізують інформацію; - обговорюють завдання; - виявляють проблеми; - висувають пропозиції щодо	- мотивує студентів; - допомагає визначити мету проекту та обрати стратегію; - визначає тривалість роботи

МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ У ВНЗ

	інформації, методів її збору й аналізу.	вирішення завдань; - розподіляють ролі; - визначають джерело інформації.	над проектом; - визначає кількість залучених студентів.
Основний: - прийняття рішень; - виконання проекту.	- обговорення засобів реалізації проекту (brainstorming) ; - визначення цільової аудиторії; - визначення етапів презентації результатів; - збір інформації – інтерв'ю, опитування, спостереження, експеримент тощо. - обробка необхідної інформації; - аналіз інформації; - творчі корективи.	- визначають тактику; - обговорюють етапи презентації результатів; - обирають оптимальний шлях до реалізації проекту; - працюють з інформацією. - проводять дослідження; - синтезують та аналізують ідеї; - оформляють проект.	- спостерігає; - консультує; - підказує оптимальний шлях до реалізації проекту. - спрямовує процес дослідження й аналізу.
Завершальний: - захист проекту; - перевірка й оцінка результатів.	- підготовка до презентації проекту; - обґрунтування процесу проектування; - тлумачення отриманих результатів. - колективний захист проекту; - аналіз виконання проекту; - аналіз отриманих результатів; - аналіз досягнення заданої мети; - оцінка результатів.	- захищають (презентують) проект. - аналізують проект та дають самооцінку.	- спостерігає; - спрямовує процес захисту. - бере участь у колективному аналізі; - оцінює результати проекту.

Під час розробки проектів суттєво змінюються відносини «викладач-студент»:

ü студент визначає мету дослідження – викладач допомагає йому в цьому;

ü студент набуває нових знань – викладач рекомендує джерела інформації;

ü студент експериментує – викладач розкриває можливі форми і методи експерименту;

ü студент обирає – викладач сприяє прогнозуванню результату вибору;

Ї студент – суб'єкт навчання, викладач – партнер;

Ї студент відповідає за кінцевий результат – викладач допомагає оцінити отримані результати, вказує на недоліки роботи та спрямовує на оптимальний варіант вдосконалення проекту [3, с.84].

Виконання навчального проекту передбачає певну автономність студентів. Перетворення об'єкта навчального процесу на його суб'єкт вимагає суттєвих змін у методологічних засадах не лише мовної, але й фахової підготовки студентів. Це пояснюється тим, що здатність студентів удосконалювати фахові знання й уміння в контексті навчання іноземних мов формує певні практичні навички, що є значно важливішим, ніж накопичений обсяг знань [8, с.5-8].

У процесі перепідготовки управлінських кадрів у сфері підприємництва варто створювати можливості інтеграції фахових знань з економіки у курс вивчення іноземної мови. Отже, теми і завдання для проектної роботи доцільно обирати, виходячи з актуальності тієї чи іншої економічної та політичної ситуації в країні чи світі в певний період розвитку суспільства. Наприклад, для більш повного аналізу світової фінансової кризи варто розробити дослідницький проект з даної тематики, використовуючи матеріали засобів масової інформації та мережу Інтернет. У даному випадку ідея такого проекту перетвориться на робочий інструмент, який визначатиме підтему, завдання та джерела пошуку інформації.

Метод проектів як складова інноваційних технологій дає можливість:

Ї подавати навчальну інформацію в різних формах;

Ї формувати навички роботи з інформацією (шукати потрібну інформацію, аналізувати та систематизувати її, робити висновки);

Ї розвивати критичне мислення;

Ї стимулювати студентів до вирішення завдань, які потребують певного обсягу знань;

Ї створювати атмосферу творчої міжособистісної взаємодії суб'єктів навчально-виховного процесу на всіх етапах проектної діяльності;

Ї формувати професійні навички управлінської діяльності.

На основі проведеного аналізу основної спрямованості використання методу проектів на заняттях з іноземної мови для

перепідготовки управлінських кадрів у сфері підприємництва можна сформулювати такі висновки:

1. Процес підготовки та презентації студентами проектів сприяє створенню творчої атмосфери на заняттях, розвитку навичок професійного спілкування з метою вирішення певних професійних завдань.

2. Цілеспрямована праця над проектом впливає на розвиток ключових компетенцій майбутнього фахівця, збагачує процес навчання, підвищує його продуктивність та креативність.

3. Проектна методика надає можливість майбутнім управлінцям швидко засвоювати фахову інформацію іноземною мовою, обробляти її та презентувати результати проектної роботи на високому рівні. Це, у свою чергу, підвищує мотивацію вивчення іноземної мови.

4. Під час розробки проектів студентами відбувається моделювання практичної виробничої діяльності й мовного спілкування, що є важливим засобом наближення навчального процесу до практики реального життя.

Список використаних джерел:

1. Жуков Ю.М. Диагностика и развитие компетентности в общении / Ю.М. Жуков, Л.А. Петровская, П.В. Растяжников. – М.: Изд-во Моск. ун-та, 1990. – 104 с.
2. Караев Ж.А. Активизация познавательной деятельности учащихся в условиях применения компьютерной технологии обучения. Автореф. дис. на соиск. учен. степ. д-р. пед. наук / Алмаатинский университет им. Абая. – Алма-Ата, 1994. – 48 с.
3. Новые педагогические и информационные технологии в системе образования: Учеб. пособие для студ. пед. вузов и системы повыш. квалиф. пед. кадров / Е.С. Полат, М.Ю. Бухаркина, М.В. Моисеева, А.Е. Петров. Под. ред. Е.С. Полат. – М.: Издательский центр «Академия», 2000. – 272 с.
4. Пехота О.М. Особистісно-орієнтована освіта і технології. Неперервна професійна освіта: проблеми, пошуки, корективи. – К., 2000. – С.24.
5. Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми. Збірник наукових праць. – Київ-Вінниця, 2006. – 490 с.
6. Триус Ю.В. Комп'ютерно-орієнтовані методичні системи навчання математичних дисциплін у вищих навчальних закладах. – Дис. докт. пед. наук: 13.00.02 / Ю.В. Триус. – Черкаси, 2005. – 649 с.
7. Hutchinson T. Introduction to Project Work / T. Hutchinson. – Oxford : Oxford University Press, 1991. – 23 p.
8. Lowes R. Helping Students to Learn. A Guide to Learner Autonomy / R. Lowes, F.Target. – Richmond : Richmond Publishing, 1998. – 96 p.